

Науково-методична робота

СКЛАДОВІ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ: ОСОБИСТІСНИЙ ІДЕАЛ ЛІДЕРА

Світлана Нестуля,

к.і.н., доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, директор навчально-наукового інституту лідерства

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Україна

У процесі формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту важливим дидактичним аспектом є вивчення напрацювань учених, які присвятили свої дослідження визначенню лідерських якостей особистості, особистісного ідеалу лідера, складових лідерської компетентності керівників. Для реалізації цього завдання доцільно використати у навчальному процесі таку форму навчання, як міні-лекція. До прикладу, зміст міні-лекції «Особистісний ідеал лідера» можуть становити два питання: 1) поняття «особистісний ідеал лідера»; 2) особистісні характеристики, які визначали ефективність лідерства.

Так, студентам доцільно знати, що особистісний ідеал лідера дослідники описують через такі його характеристики:

1. Гнучкість. Керівникові немає необхідності зосереджуватися щоразу на єдиній проблемі: він може виконувати одночасно декілька завдань і, коли це необхідно, переключатися з одного напрямку діяльності на інший. Лідер повинен бути відкритим для сприйняття нових ідей, нових способів мислення, нових процесів. Керівник, який прагне до успіху, розвиває в себе гнучкість, розуміючи, що дуже легко опинитися в полоні своїх уподобань і захоплень.

2. Стійкість до стресу. Лідер уміє турбуватися про своє здоров'я (як тілесне, так і психічне) та справлятися зі стресами. Він розуміє, що для цього потрібно вести збалансований спосіб життя, і керує своїм життям та своїм часом. Успішно діючий керівник не дозволяє обставинам і часу управляти собою. Він добре почуває себе за такого способу життя і із задоволенням смакує все, що його очікує попереду. Відчуваючи дію стресу, він знає, що потрібно зробити, аби уникнути шкоди для здоров'я.

3. Наявність мети. Лідер має тверді переконання й чітку мету і в житті, і в роботі. Прокидаючись, він не просто очікує, яким буде новий день. Наявність мети передбачає планування, і кожен день наближає лідера до досягнення поставленої мети. Метою, зазвичай, є здійснення мрії: мрії про те, чим стане його корпорація, мрії про те, чим стане все його життя. Лідер любить і вмє – часто по-

філософськи – розмірковувати про свою мрію. Проте погляди керівника не повинні бути закостенілими: мрія має розвиватися, як і пов'язана з її здійсненням мета.

4. Керівництво співтовариством. Керівник використовує свою владу та вплив на благо суспільства. Він відповідально ставиться до покладеної на нього відповідальності. Лідер віддає свій час, сили й енергію поліпшенню життя людей і розвитку суспільства, використовуючи для цього всі наявні ресурси.

5. Почуття гумору. Найбільшого успіху досягають керівники, які володіють почуттям гумору. Вони здатні бачити гумористичну сторону там, де інші бачать лише трагедію. Вони не дозволяють невдачам пригнічувати себе, здатні знайти в ситуації щось потішне, легко знаходять різноманітні можливості. Зробивши помилку, вони визнають її й готові посміятися над собою, а не перекладають провину на інших.

6. Цілісність особистісного ідеалу. Лідер добре знає себе – який він, до чого прагне, як живе. Від послідовний і постійно докладає зусиль для того, аби його слова не розходилися зі справами, щоб відповідати своєму особистісному ідеалу. Наслідком співпадання цього ідеалу й фактичної поведінки є те, що лідер живе у згоді із самим собою, з ним легко спілкуватися, оточуючі відчувають себе з ним невимушено, незалежно від їх посади чи суспільного становища. Люди не відчувають страху, довіряють йому свої турботи; лише особистісна цілісність лідера робить це можливим [1, с. 113–118].

Щодо розкриття другого питання, слід донести до студентів, що результатом сорокарічних досліджень групи американських учених (Дж. Канджемі, Р. Міллер, Т. Холлопетер) – успішних лідерів промисловості – став складений ними список особистісних характеристик, які визначали ефективність лідерства. При цьому застосовувався «Список особистих переваг» (EPPS), складений А. Едвардсом ще в 1953 р. Він містить 15 особистісних змінних, заміри яких робить EPPS, із зазначенням основних потреб, які задовольняє кожна з них:

Досягнення – робити все від тебе залежне, досягати успіху, виконувати функції, які вимагають умінь і старань, бути визнаним авторитетом, вершити щось видатне, гарно виконувати важку роботу.

Повага – отримувати від інших повідомлення про те, що вони думають, дотримуватись інструкцій і робити те, що від тебе очікують, хвалити інших, сприймати керівництво інших, дотримуючись традицій, уникати того, що не прийнято.

Любов до порядку – виконувати письмові роботи акуратно та впорядковано, планувати свої дії, перш ніж взятися за важку роботу, організовувати справи так, щоб вони йшли гладко й без перепон.

Демонстративність – говорити дотепні речі, жартувати, розповідати про свої пригоди, звертати на себе увагу та спонукати інших обговорювати свою зовнішність, бути в центрі уваги.

Автономія – мати можливість чинити за власним бажанням, говорити те, що думаєш, бути незалежним від інших у прийнятті рішень, робити надзвичайні вчинки, уникати ситуацій, у яких від

вас очікують підкорення умовностям.

Прив'язаність – бути лояльним до людей, бути членом дружньої групи, надавати послуги друзям, вступати в тісні взаємовідносини.

Підтримка – користуватися допомогою інших, опинившись у скрутному становищі, прагнути до заохочення з боку інших, очікувати доброзичливого до себе ставлення, чекати від інших симпатії й розуміння ваших особистих проблем, якщо ви хворі чи пригнічені.

Домінування – відстоювати власні погляди, бути лідером у своїй групі, сприйматися іншими як лідер, спрямовувати інших і впливати на них, вирішувати конфліктні ситуації між іншими, керувати та спрямовувати дії інших.

Почуття провини – почувати себе винним, коли щось іде не так, приймати на себе відповідальність за невдачі, відчувати потребу в покаранні за вчинки, любити поступатися, відчувати потребу в тому, щоб зізнатися, знічуватися в присутності керівництва, відчувати себе нижчим за інших у багатьох відношеннях.

Турбота – допомагати друзям, які потрапили в біду, або допомагати тим, кому пощастило менше, виявляти доброту й симпатію до оточуючих, прощати інших, заохочувати інших до того, аби вони ділилися з вами своїми переживаннями.

Зміни – робити нові й незвичайні речі, подорожувати, зустрічати нових людей, прагнути до нових відчуттів і змін у щоденній рутині.

Наполегливість у досягненні мети – завершувати будь-яку розпочату справу, наполегливо працювати над будь-яким завданням.

Гетеросексуальність – спілкуватися із представниками протилежної статі, відчувати себе привабливим для них.

Агресія – різко заперечувати погляди, що є відмінними від ваших, від-верто говорити іншим, що ви про них думаєте, публічно критикувати інших, висміювати інших, покладати на інших провину за невдачі [3].

У процесі проведення такої міні-лекції слід звернути увагу на можливість зробити її інтерактивною (інтерактивна взаємодія викладача та студента завдяки діалогу, використанню інформаційно-комунікаційних технологій), завдяки чому студенти матимуть можливість обговорити кожну з запропонованих характеристик. Продовженням такого обговорення може стати обговорення в соціальних мережах, які є сучасним ресурсом для підтримки групової взаємодії та інтерактивного спілкування викладачів і студентів в Інтернеті з навчальною метою [2].

Список використаних джерел

1. Канджеми Дж. П., Ковальски К. Дж. (2007). Что представляет собой успешно действующий руководитель? Психология современного лидерства: американские исследования. Москва : Когито-Центр. С. 113–118.

2. Кононец Н. В. (2016). Дидактичні основи ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів. (Дис. доктора пед. наук). Полтава. 473 с.
3. Нестуля О. О., Нестуля С.І. (2016). Основи лідерства. Наукові концепції (середина ХХ – початок ХХІ ст.) : навч. посіб. Полтава : ПУЕТ. 375 с.